

Bank Gospodarstwa Krajowego a kwestia wybranych aspektów zrównoważonego rozwoju

KAMIL BOROWSKI

PAŃSTWOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH
IM. IGNACEGO MOŚCICKIEGO W CIECHANOWIE

Abstrakt

Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*) przyjęta przez Organizację Narodów Zjednoczonych (United Nations, 2015) to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Model ten zakłada uwzględnianie wielu aspektów życia. Zwraca uwagę na wielkość produkcji i konsumpcji, kwestie środowiskowe i społeczne.

W artykule podjęta została problematyka wpływu Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) na wybrane aspekty zrównoważonego rozwoju. Głównym celem była identyfikacja i zestawienie najważniejszych mechanizmów finansowych i działań podejmowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w zakresie udzielania wsparcia finansowego dotyczącego zrównoważonego rozwoju. Rozważania koncentrują się na instrumentach oferowanych przez BGK, zapewniających odpowiednie finansowanie określonych projektów. Ponadto w artykule omówiono m.in. aktualne dane, a także instrumenty, które obsługiwał BGK w latach 2021–2023. Zwrócono też uwagę na przyszłe działania wynikające ze strategii Banku Gospodarstwa Krajowego do roku 2025. Metodą badawczą są studia literaturowe oraz analiza dokumentów z zakresu zrównoważonego rozwoju oraz sposobów jego finansowania.

Słowa kluczowe:

[zrównoważony rozwój](#), [zrównoważone finansowanie](#), [BGK](#), [sektor bankowy](#).

<https://doi.org/10.18778/2300-1690.25.06>

Wprowadzenie

W Polsce zrównoważony rozwój jest szczególnie istotną kwestią. Nasz kraj w ramach drugiego Dobrowolnego Narodowego Przeglądu przedstawił raport monitorujący realizację celów zrównoważonego rozwoju określonych w Agendzie 2030 (Rada Ministrów, 2023). W zestawieniu państw realizujących 17 celów zrównoważonego rozwoju Polska znajduje się na 12. miejscu (na 163 państwa poddane ocenie). Oznacza to awans o 3 pozycje w stosunku do roku poprzedniego (Rada Ministrów, 2023). Polska osiąga najlepsze wyniki w zakresie wyeliminowania ubóstwa, dostępu do wysokiej jakości edukacji, czystej wody i warunków sanitarnych, innowacyjności przemysłu i infrastruktury. Dużym wyzwaniem pozostają cele związane z działaniami na rzecz klimatu. Zrównoważony rozwój to taki, który zaspokaja potrzeby współczesnego społeczeństwa i jednocześnie zwraca uwagę na potrzeby i możliwości rozwoju w przyszłości. Zakłada jednocześnie, że równie ważne są społeczeństwo, gospodarka i środowisko naturalne. Koncepcja zrównoważonego rozwoju odpowiada na problemy współczesnego świata. Warto również zauważyć, że elementami składowymi zrównoważonego rozwoju są: trwałość ekologiczna, rozwój ekonomiczny oraz sprawiedliwość społeczna między – i wewnątrzpokoleniowa (Boć, 2013).

Fundamentalne znaczenie dla terminologicznego ujęcia zrównoważonego rozwoju w aspekcie prawno-międzynarodowym miały deklaracje Konferencji Narodów Zjednoczonych, m.in.:

- ▶ w sprawie środowiska (przyjęta w Sztokholmie w dniu 16 czerwca 1972 r., *Declaration of the United Nations Conference of the Human Environment*, tzw. Deklaracja Sztokholmska) (UN, 1972);
- ▶ w sprawie środowiska i rozwoju (przyjęta w Rio de Janeiro w dniu 14 czerwca 1992 r.

podczas tzw. Szczytu Ziemi, Rio Declaration on Environment and Development) (United Nations, 1992).

Wynikiem tych prac było skatalogowanie 27 zasad odnoszących się do zrównoważonego rozwoju. Ponadto warto zauważyć holistyczne podejście do omawianego zagadnienia. Zrównoważony rozwój nie został ograniczony jedynie do aspektów ochrony środowiska.

Z kolei podczas tzw. Światowego Szczytu na temat zrównoważonego rozwoju (RIO+10), który odbył się w Johannesburgu w 2002 r., zwrócono uwagę na to, że:

- ▶ za zrównoważony rozwój odpowiedzialność ponosi cała społeczność międzynarodowa;
- ▶ warunkami niezbędnymi do osiągnięcia tego celu są m.in.: przeciwdziałanie ubóstwu, zmiana wzorców konsumpcji, ochrona zasobów naturalnych;
- ▶ efektem działalności człowieka jest pogarszanie się stanu środowiska w skali globalnej, polegające m.in. na zmniejszeniu się różnorodności biologicznej oraz powstaniu negatywnych zmian klimatu, co w rezultacie pozbawia wielu ludzi możliwości godnego życia (Lipiński, 2010).

W kolejnych latach na poziomie światowych szczytów (w Rio de Janeiro w 2012 r. i Nowym Jorku w 2015 r.) umacniany był przekaz związany z koniecznością zwrócenia szczególnej uwagi na zrównoważony rozwój oraz jego wymiar instytucjonalny i integracyjny. W dokumencie *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development)*, przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych, zwrócono uwagę na 17 głównych celów zrównoważonego rozwoju (United Nations, 2015).

Warto także zauważyć, że istotnym celem zrównoważonego rozwoju jest poprawa jakości życia interpretowana jako (...) *zbiór czynników określających obiektywne warunki życia*

i subiektywnie odczuwalny dobrobyt (Glatzer, 2006). Na podstawie definicji ONZ zrównoważony rozwój Ziemi to: (...) *rozwój, który zaspokaja podstawowe potrzeby wszystkich ludzi oraz zachowuje, chroni i przywraca zdrowie i integralność ekosystemu Ziemi bez zagrożenia możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń i bez przekraczania długookresowych granic pojemności ekosystemu Ziemi* (Stappen, 2006). Jest to fundamentalna definicja, która podkreśla wieloaspektowość i złożoność tego zjawiska. Ponadto zrównoważony rozwój nadaje procesom postępu gospodarczego i społecznego cechę trwałości. Powinien on także zapewniać rzeczywistą poprawę jakości życia ludzi korzystających ze środowiska (Korzeniowski, 2017).

Wdrażanie idei zrównoważonego rozwoju wymaga zintegrowania różnych płaszczyzn ludzkiego działania, co oznacza osiąganie ładu na płaszczyźnie:

- ▶ moralnej (odpowiedzialność człowieka za przyrodę);
- ▶ ekologicznej (ochrona przyrody i krajobrazu);
- ▶ technicznej (nowe technologie, oszczędne wykorzystanie surowców);
- ▶ ekonomicznej (podatki, subsydia i inne instrumenty ekonomiczne);
- ▶ prawnej (prawo ochrony środowiska);
- ▶ społecznej (relacje międzyludzkie);
- ▶ politycznej (formułowanie, wdrażanie i kontrola strategii rozwoju zrównoważonego) (Pawłowski, 2006).

Szerokie spektrum oddziaływania zrównoważonego rozwoju wymaga odpowiedniego działania w celu osiągnięcia założonych rezultatów. Zwraca na to uwagę również definicja zawarta w polskim ustawodawstwie. Prawo ochrony środowiska definiuje rozwój zrównoważony jako: (...) *rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej*

oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (Ustawa, 2001, art. 3, pkt 50).

Z kolei w wymiarze praktycznym wdrażanie idei zrównoważonego rozwoju w procesy funkcjonowania podmiotów gospodarczych jest uwarunkowane różnymi czynnikami, zarówno o charakterze wewnętrznym, jak i zewnętrznym (Kozar, 2019; Kozar, Oleksiak, 2022). Do wewnętrznych zaliczamy kapitał finansowy i ludzki, natomiast do zewnętrznych: obowiązujące przepisy prawa i proces zachodzących w nich zmian, dostęp do kapitału finansowego z zewnętrznych źródeł, zmiany konsumpcyjne w społeczeństwie, dostępność do danych technologii na danym rynku i inflację (Kozar, Goszczyńska, 2022). Przeobrażenia, które dokonują się w obszarze zrównoważonego rozwoju, są złożone i wymagają podejmowania kompleksowych działań. Są jednocześnie coraz częściej dostrzegalne przez badaczy przedmiotu w różnych sektorach gospodarki, w tym w sektorze bankowym (Kozar, 2022). Niemniej jednak wciąż w zbyt wąskim stopniu w opracowaniach naukowych, w opinii autora niniejszego artykułu, poruszana jest problematyka Banku Gospodarstwa Krajowego w kontekście idei zrównoważonego rozwoju, co stanowi główny powód podjęcia rozważań w tym obszarze.

Rola i znaczenie Banku Gospodarstwa Krajowego

Bank Gospodarstwa Krajowego jest polskim bankiem rozwoju. Odgrywa ważną rolę w procesie wsparcia przedsiębiorstw i osób fizycznych oraz jednostek samorządu terytorialnego. Strategia Banku Gospodarstwa Krajowego na lata 2021–2025 opiera się na pięciu filarach (BGK, 2021):

1. Zrównoważony rozwój;
2. Zaangażowanie społeczne;
3. Współpraca i biznes międzynarodowy;
4. Transformacja cyfrowa i procesowa;
5. Efektywny model zarządzania.

Bank Gospodarstwa Krajowego tworzy rozwiązania w zakresie zrównoważonego finansowania. Ponadto wzmacnia i pozwala na tworzenie systemu instytucji współpracujących przy kwestiach dotyczących zrównoważonej gospodarki.

Kolejnym obszarem zainteresowań i filarem strategii są działania w obszarze zaangażowania społecznego. Wysoki poziom edukacji ma prowadzić do ukształtowania silnego i świadomego ekologicznie społeczeństwa. Ważnym polem w ramach filaru zaangażowanie społeczne są nie tylko edukacja, ale również kultura, sport i ekologia. Zaangażowanie ma polegać na aktywizowaniu różnych grup społecznych i lokalnych społeczności. Istotną rolę w tym procesie mają do odegrania organizacje społeczne i pozarządowe.

Trzecim filarem strategii Banku Gospodarstwa Krajowego jest współpraca i biznes międzynarodowy. Bank ma zamiar zwiększać konkurencyjność polskiej gospodarki, a także podnosić poziom umiędzynarodowienia polskich firm. Ponadto BGK może rozwijać współpracę z instytucjami zagranicznymi i międzynarodowymi oraz pozyskiwać zewnętrzne finansowanie dla strategicznych inwestycji.

Dwa ostatnie filary mają charakter wewnętrzny i dotyczą transformacji cyfrowej i procesowej oraz efektywnego modelu zarządzania. Rozwój cyfryzacji, automatyzacja i robotyzacja to zjawiska powszechne i coraz bardziej popularne. Transformacja cyfrowa i procesowa pozwala szybko adaptować się do zmieniających się potrzeb gospodarczych oraz zapewniać klientom odpowiednią jakość w przystępnej cenie.

Efektywny model zarządzania jako filar piąty dotyczy kwestii pracy zespołowej i interdyscyplinarnej. Jest istotny z perspektywy tworzenia holistycznych rozwiązań dla przedsiębiorców i samorządu terytorialnego.

Bank Gospodarstwa Krajowego odgrywa ważną rolę w systemie finansowym państwa. Zgodnie z ustawą do podstawowych celów działalności BKG należą: (...) *wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, rządowych programów społeczno-gospodarczych, w tym poręczeniowo-gwarancyjnych, oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty:*

1. *realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz międzynarodowych instytucji finansowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe,*
2. *infrastrukturalne,*
3. *związane z rozwojem sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, – w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych (Ustawa, 2003, art. 4).*

Bank Gospodarstwa Krajowego podejmuje działania, które mają wspierać rozwój społeczno-gospodarczy kraju. W strategii na lata 2021–2025 zwraca się szczególną uwagę na kwestie:

1. Inwestycji dokonywanych w polskich gminach, powiatach i województwach (rewitalizacja, budowa dróg i towarzyszącej infrastruktury);
2. Finansowania budowy mieszkań na wynajem i budownictwa czynszowego, wypłacania premii termomodernizacyjnych, dostosowywania nieruchomości do potrzeb osób niepełnosprawnych;
3. Konsolidacji finansów publicznych oraz zarządzania środkami europejskimi;
4. Finansowania dłużnego oraz poręczeniowo-gwarancyjnego – inwestycja w fundusze, które wspierają rozwój

przedsiębiorczości oraz infrastruktury (BGK, 2023a).

Warto zauważyć, że działalność Banku Gospodarstwa Krajowego wpływa na rynek pracy. Dzięki niektórym inicjatywom zmniejsza się poziom bezrobocia czy zwiększają przychody do budżetu państwa. Dodatkowo projekty infrastrukturalne powstałe przy wsparciu środków z BGK poprawiają jakość i dostępność usług publicznych. Ma to także wpływ na stan środowiska przyrodniczego i pozytywnie oddziałuje na gospodarkę.

Przykładowe działania z zakresu zrównoważonego rozwoju podejmowane obecnie przez Bank Gospodarstwa Krajowego

Bank Gospodarstwa Krajowego kładzie szczególny nacisk na kwestie zrównoważonego rozwoju. Podejmuje działania, które mają wspierać rozwój społeczno-gospodarczy w taki sposób, aby tworzyć lepsze warunki do życia dla kolejnych pokoleń. Zrównoważony rozwój jest także silnie obecny w modelu biznesowym banku.

Tabela 1. Przykłady form finansowania przez BGK inwestycji, które wspierały cele zrównoważonego rozwoju ONZ w 2022 roku

Program	Opis	Przykład działań
Bezpieczeństwo strategiczne	Inwestycje w odnawialne źródła energii (OZE) i nowoczesne ciepłownictwo: kredyty przeznaczone na projekty związane z elektrowniami wiatrowymi (offshore i onshore), fotowoltaiką, rozwojem niskoemisyjnych technologii wodorowych oraz modernizacją istniejących elektrowni i systemu sieci elektroenergetycznych	Budowa farm wiatrowych onshore o łącznej mocy 17,5 MW w Kazimierzu Biskupim wspierających rozwój dwóch dużych firm (ZE PAK i Grupa Polsat Plus) poprzez dywersyfikację źródeł energii (2022); Obligacje związane ze zrównoważonym rozwojem (Sustainability-Linked Bonds) zgodnie ze standardami ICMA na kwotę 490 mln zł; obligacje zostały wyemitowane przez grupę Polsat Plus
Rozwój przemysłu	Wsparcie (poprzez kredyty i gwarancje) inwestycji w zieloną transformację przemysłu poprzez zmniejszanie i/lub ograniczanie emisji gazów cieplarnianych i poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstw oraz rozwój gospodarki obiegu zamkniętego; transformacja w kierunku Przemysłu 4.0, który przyczyni się do zmniejszenia i/lub ograniczenia wpływu działalności przemysłowej na środowisko poprzez np. usprawnianie procesów technologicznych	Projekt firmy JDR Cable Systems dotyczący budowy nowoczesnego zakładu produkcyjnego w Cambois w Wielkiej Brytanii; zakład będzie produkować kable podmorskie dla sektora offshore; kredyt udzielony przez BGK wspólnie z bankami brytyjskimi ma charakter zielonego finansowania (Green Loan)
Program Infrastruktura, transport i logistyka	Wsparcie poprzez udzielanie finansowania projektów infrastruktury kolejowej, transportu intermodalnego oraz modernizacji taboru. Ma to zwiększyć udział towarowych i pasażerskich przewozów kolejowych jako najbardziej niskoemisyjnego środka transportu. Dodatkowo środki mogą pozwolić na przejście na autobusowy tabor nisko – i zeroemisyjny oraz rozbudowę infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie paliw alternatywnych w transporcie publicznym	Rozbudowa 2 terminali intermodalnych, co przyczyni się do rozwoju transportu intermodalnego i przenoszenia transportu towarów z dróg na kolej; wystawienie gwarancji na inwestycje kolejowe; budowa jednych z pierwszych stacji tankowania wodoru przy wsparciu europejskiego instrumentu CEF 2 AFIF (The Connecting Europe Facility, Alternative Fuel Infrastructure Facility)
Rozwój Przedsiębiorczości	Pozytywny wpływ projektu na środowisko poprzez: oszczędność energii/surowców/mediów w procesie produkcji, wprowadzenie produktów możliwych do poddania recyklingowi/o wydłużonym cyklu życia/możliwych do naprawy	Recykling trudnych odpadów w celu uzyskania wysokiej jakości złomu aluminiowego, potrzebnego na rynku; wytwarzanie energooszczędnych tablic LED

Spójność społeczna i terytorialna	Program skierowany głównie do samorządów obejmuje szereg instrumentów wpływających pozytywnie na ochronę klimatu: – pożyczki na finansowanie projektów z zakresu rewitalizacji na obszarach problemowych w pięciu województwach (mazowieckie, małopolskie, pomorskie, śląskie i wielkopolskie). – pożyczki na przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej i OZE dla MŚP oraz w budynkach użyteczności publicznej w trzech województwach (wielopolskie, opolskie i dolnośląskie) – pożyczki dla JST, kredyty inwestycyjne oraz obrotowe dla JST, które pomagają samorządom finansować inwestycje mające pozytywny wpływ na ochronę środowiska i klimatu	Finansowanie projektów, które wpływają na zmniejszenie i/lub ograniczenie wpływu działalności na środowisko, np.: rewitalizacja przestrzeni publicznych, w tym parków oraz zbiorników wodnych, budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; infrastruktury zielono-niebieskiej, finansowanie niskoemisyjnego taboru komunikacji miejskiej. Wpływ programu na środowisko: – Włocławek – zielona i niebieska infrastruktura miasta (kontynuacja wieloletniego programu zielono-niebieskiej infrastruktury polegającej na sadzeniu dużych drzew w pasach drogowych oraz wdrożeniu systemu zagospodarowania wód opadowych); – Piła – rewitalizacja przestrzeni publicznej – tereny nadrzeczne Gwdy, rewitalizacja zdegradowanego obszaru o pow. 2,7 ha, w wyniku czego powstanie zróżnicowana ogólnodostępna przestrzeń publiczna
Mieszkalnictwo	Działania polegające głównie na ograniczeniu emisji CO2 oraz oszczędności energii. Program oferuje instrumenty wpływające na poprawę efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych poprzez finansowanie termomodernizacji z wykorzystaniem OZE. Odpowiednio wykorzystane środki finansowe mają przyczynić się do zmniejszenia smogu poprzez ograniczenie tzw. niskiej emisji.	Finansowanie m.in.: wznoszenia nowych budynków o podwyższonej efektywności energetycznej z wykorzystaniem OZE oraz nowych technologii wodorowych (wodór jako źródło ciepła); finansowanie w programie TERMO efektywności energetycznej w budynkach wielorodzinnych; w 2022 roku przyznano ponad 1000 premii na kwotę ponad 100 mln zł (zaoszczędzono ponad 77 tys. MWh energii i uniknięto emisji CO2 w ilości 18 tys. ton).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego w 2022 roku. Raport zintegrowany*, s. 69–71

Warto zauważyć, że BGK w sprawozdaniu odnosi się także do indeksu celów zrównoważonego rozwoju i działania podejmowane w ramach jego realizacji. Pozwala to na poprawę i skuteczne działanie w obszarze zrównoważonego rozwoju (BGK, 2022).

Źródła finansowania banku rozwoju w Polsce

Bank Gospodarstwa Krajowego powstał w 1924 roku. Inicjatorem jego utworzenia był ówczesny premier i minister skarbu Władysław Grabski. Od końca lat 20. XX wieku BGK stał się największym bankiem II Rzeczypospolitej (zarówno pod względem kapitałów własnych, jak i sumy bilansowej) (BGK, 2023b). Obecnie BGK jest polskim bankiem rozwoju. Jego misją

jest: wspieranie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Odgrywa ważną rolę w budowaniu silnej i stabilnej gospodarki poprzez rozwój współpracy i aktywizowaniu sektora prywatnego i publicznego, aby zwiększać potencjał rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto strategia BGK na lata 2021–2025 zakłada, że bank stanie się liderem programów na rzecz zrównoważonego rozwoju (BGK, 2021).

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (art. 5.1) wyszczególnia konkretne zadania tej instytucji, które obejmują:

1. wykonywanie czynności określonych ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;
2. obsługę funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;
3. obsługę transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;
4. wykonywanie czynności dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie określonych ustaw;
5. prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeńiowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo-gwarancyjnych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa (...);
6. wydawanie oświadczeń mających moc dokumentu urzędowego w rozumieniu określonych ustaw (...);
7. wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi

przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów.

Najważniejsze i największe pod względem ilościowym zadanie, które realizuje BGK, to obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych na podstawie odrębnych ustaw.

Bank odegrał też istotną rolę w trakcie pandemii COVID-19. Pakiet pomocowy w 2021 roku obejmował:

- ▶ 72 mld zł – wartość wsparcia, z jakiego skorzystali przedsiębiorcy;
- ▶ 87 tys. przedsiębiorców, którzy skorzystali z pakietu pomocowego BGK;
- ▶ 49 mld zł – wartość środków wypłaconych z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (FP COV-19) (BGK, 2021, s. 4).

Bank Gospodarstwa Krajowego może emitować obligacje w celu sfinansowania zarządzanych przez siebie funduszy. Prowadzi obsługę wpłat i wypłat FPCOV, pozyskuje finansowanie dłużne na rzecz funduszu w formie emisji obligacji, opracowuje plan finansowy funduszu, który podlega uzgodnieniu przez Ministra Finansów i zatwierdzeniu przez Prezesa Rady Ministrów oraz sporządza miesięczne sprawozdania z realizacji planu finansowego, a także bilans oraz rachunek zysków i strat funduszu za zakończony rok (BGK, 2022, s. 184). Główne wielkości charakteryzujące działalność poszczególnych funduszy po stronie wielkości bilansowych obejmują najczęściej (BGK, 2022, s. 181–199):

- ▶ środki pieniężne funduszu;
- ▶ papiery wartościowe;
- ▶ zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów;
- ▶ zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych.

Bank Gospodarstwa Krajowego uczestniczy również, jako aktywny partner administracji

rządowej i samorządowej, w różnych projektach. Są one ukierunkowane na rozwój społeczno-gospodarczy i rozwój regionalny. Realizowane przez BGK programy charakteryzują się dużą różnorodnością modelu wdrażania, obszaru interwencji i form wsparcia (pożyczki, poręczenia, wejścia kapitałowe, wsparcie bezzwrotne), jak i źródeł finansowania (środki unijne, środki krajowe) (BGK, 2022, s. 199). Zakres działania Banku Gospodarstwa Krajowego dotyczy ponadto obsługi konsolidacji finansów publicznych oraz pozostałych programów i zadań zleconych (m.in. Program Inwestycji Strategicznych). Ponadto warto zauważyć, że BGK podejmuje działalność poręczeniowo-gwarancyjną w ramach programów rządowych. Wspiera przedsiębiorstwa (w szczególności MŚP) w finansowaniu potrzeb rozwojowych, w tym inwestycyjnych oraz osoby fizyczne w zakresie dotyczącym finansowania przedsięwzięć, które poprawią warunki mieszkaniowe oraz dotyczą wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji.

W okresie pandemii COVID-19 BGK uczestniczył w tworzeniu rozwiązań (zgodnych z krajowym i europejskim prawem), które miały stanowić wsparcie dla przedsiębiorców dotkniętych skutkami epidemii.

Instrumenty wsparcia przedsiębiorców oferowane przez BGK (NIK, 2021 s. 15):

1. Systemy gwarancji
 - ▶ gwarancja de minimis;
 - ▶ gwarancja Biznesmax z dotacją;
 - ▶ gwarancja płynnościowa;
 - ▶ gwarancja dla sektora rolnego;
 - ▶ gwarancja spłaty limitu faktoringowego;
 - ▶ gwarancja COSME;
 - ▶ gwarancja Kreatywna Europa.
2. System dopłat
 - ▶ dopłaty do oprocentowania kredytów obrotowych z FDO.
3. Wsparcie z wykorzystaniem środków unijnych

- ▶ pożyczki na rozwój podmiotów ekonomii społecznej;
 - ▶ pożyczka płynnościowa dla MŚP z POIR;
 - ▶ pożyczka szerokopasmowa;
 - ▶ pożyczki unijne z RPO;
 - ▶ kredyt na innowacje technologiczne.
4. Wsparcie z wykorzystaniem środków krajowych
- ▶ pożyczki na rozwój turystyki;
 - ▶ pożyczka z programu „Pierwszy biznes – Wsparcie na starcie”;
 - ▶ pożyczki płynnościowe dla podmiotów ekonomii społecznej.

Instrumenty, które były dystrybuowane przez BGK, miały charakter form zwrotnych, gwarancji i pożyczek płynnościowych. Udział poszczególnych produktów gwarancyjnych BGK w kwocie gwarancji udzielonych od marca 2020 do czerwca 2021 r. wyniósł (NIK, 2021, s. 23):

- ▶ 32,2% – Gwarancje z Funduszu Gwarancji Płynnościowych;
- ▶ 3,7% – Gwarancje spłaty limitu faktoringowego;
- ▶ 2,4% – Gwarancje z Funduszu Gwarancji Program Operacyjny Inteligentny Rozwój – Biznesmax
- ▶ 1,3% – Gwarancje z regwarancją Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego w ramach programu COSME;
- ▶ 0,8% – Gwarancje dla sektora rolnego z Funduszu Gwarancji Rolnych.

Wprowadzanie instrumentów wsparcia w związku z COVID-19 następowało sukcesywnie i mogło dotyczyć umów kredytowych udzielonych nie wcześniej niż 1 marca 2020 r. Udostępnione przedsiębiorcom przez BGK i podmioty współpracujące produkty wsparcia zaliczały się do jednej z trzech grup instrumentów finansowych: gwarancji spłaty kredytów, pożyczek, dopłat do oprocentowania kredytów. Spośród tych instrumentów w największym stopniu wykorzystywane były udzielane

przez BGK gwarancje spłaty kredytów. Z łącznej kwoty 89 863,9 mln zł wsparcia udzielonego przez BGK kredyty objęte gwarancjami stanowiły 84 581,8 mln zł, tj. 94% (NIK, 2021, s. 21). Można zauważyć, że BGK posiada odpowiednie zasoby, aby realizować wiele inicjatyw w tym zakresie.

Podsumowanie

Bank Gospodarstwa Krajowego odgrywa ważną rolę w zakresie udzielania wsparcia finansowego dotyczącego zrównoważonego rozwoju. Wspiera finansowo inwestycje podejmowane przez samorządy, np. rewitalizację, budowę i modernizację dróg, szkół, systemów kanalizacji czy wymianę autobusów na bardziej ekologiczne. W zakresie polityki mieszkaniowej BGK finansuje powstawanie mieszkań na wynajem i budownictwa czynszowego. Dodatkowo wypłaca premie termomodernizacyjne, udziela wsparcia na dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami. BGK pełni też istotną rolę w zarządzaniu środkami europejskimi. Ma wpływ również na kwestię konsolidacji finansów publicznych. Szerokie spektrum ofert finansowania dłużnego oraz poręczeniowo-gwarancyjnego wspiera rozwój przedsiębiorczości i infrastruktury. Środki finansowe, którymi dysponuje bank, przekładają się na rozwój rynku pracy, zmniejszenie stopy bezrobocia oraz powodują zwiększanie przychodów do budżetu państwa. Bardzo często bank, realizując określone zadania, ocenia je pod kątem ryzyka oraz przede wszystkim ich wpływu na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy kraju. 🗨️

Kamil Borowski – doktor nauk ekonomicznych, ekonomista, adiunkt w Zakładzie Ekonomii i Zarządzania na Wydziale Inżynierii i Ekonomii Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie. Zainteresowania naukowe: finanse publiczne, finanse samorządów, gospodarka finansowa,

rynek nieruchomości, zrównoważony rozwój, strategia rozwoju, finanse przedsiębiorstw, międzynarodowe stosunki gospodarcze.

Afiliacja

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie Wydział Inżynierii i Ekonomii Zakład Ekonomii i Zarządzania
email: kamil.borowski@pzuim.edu.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0918-0488>

Bibliografia

- BGK. (2021). *Strategia BGK 2021–2025*. <https://www.bgk.pl/o-nas/strategia-bgk-2021-2025/> (dostęp: 28.08.2023).
- BGK. (2022). *Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego w 2022 roku. Raport zintegrowany*. https://www.bgk.pl/files/public/Pliki/Sprawozdanie_finansowe/2022-skonsolidowane/SSD_BGK_2022-12-31_PL.pdf
- BGK. (2023a). *Zrównoważony rozwój*. <https://www.bgk.pl/o-nas/zrownowazony-rozwoj/> (dostęp: 29.08.2023).
- BGK. (2023b). *Bank Gospodarstwa Krajowego przed 1939 r.* <https://www.bgk.pl/o-nas/historia/bank-gospodarstwa-krajowego-przed-1939-r/> (dostęp: 5.09.2023).
- Boć, J. (red.). (2013). *Wybrane zagadnienia prawnej ochrony środowiska*. Wrocław: Kolonia Limited.
- Glatzer, W. (2006). Conditions and criteria for improving quality of life. W: W. Ostasiewicz (red.), *Toward Quality of Life Improvement* (ss. 9–32). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego.
- Korzeniowski, P. (2017). Zasada zrównoważonego rozwoju jako podstawa wykładni sądowej. W: S. Dudzik, B. Iwańska, N. Półtorak (red.), *Inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu – wyzwania dla systemów prawnych Unii Europejskiej i państw członkowskich* (ss. 140–155). Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
- Kozar, Ł. J. (2019). *Zielone miejsca pracy. Uwarunkowania – identyfikacja – oddziaływanie na lokalny rynek pracy*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Kozar, Ł. J. (2022). The Financial Sector and Sustainable Development-A Review of Selected Environmental Practices Implemented in Financial Institutions Operating in Poland Between 2016 and 2020. *Finanse i Prawo Finansowe*, 1(33), 143–157. <https://doi.org/10.18778/2391-6478.1.33.08>
- Kozar, Ł. J., Goszczyńska A. D. (2022). Zrównoważony rozwój w perspektywie funkcjonowania centrum logistycznego dla branży księgarskiej na przykładzie OSDW Azymut Sp. z o.o. W: Ł. J. Kozar, A. Matuszewska-Kubicz (red.), *Branża TSL wobec wyzwań zrównoważonego rozwoju – wybrane aspekty* (ss. 11–25). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Kozar, Ł. J., Oleksiak, P. (2022). *Organizacje wobec wyzwań zrównoważonego rozwoju – wybrane aspekty*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Lipiński, A. (2010). *Prawne podstawy ochrony środowiska*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- NIK. (2021). *Realizacja zadań antykryzysowych przez banki. Informacja o wynikach kontroli*. Warszawa: Departament Budżetu i Finansów, Najwyższa Izba Kontroli.
- Pawłowski, A. (2006). Wielowymiarowość rozwoju zrównoważonego. *Problemy Ekorozwoju*, 1(1), 23–32.
- Rada Ministrów. (2023). *Realizacja celów zrównoważonego rozwoju w Polsce. Raport 2023*. file:///C:/Users/user/Downloads/Raport_VNR_2023_%E2%80%93wersja_polska.pdf
- Stappen, R. (2006). *Raport Brundtland*. New York: Oxford University Press.
- United Nations. (1972). *Declaration of the United Nations Conference of the Human Environment*.
- United Nations. (1992). *Rio Declaration on Environment and Development*.
- United Nations. (2015). *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda> (dostęp: 27.11.2023).
- Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 594).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627).

Bank Gospodarstwa Krajowego and the Issue of Selected Aspects of Sustainable Development

Abstract

The 2030 Agenda for Sustainable Development (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*) adopted by the United Nations (UN) is an action program of unprecedented scope and importance, defining a model of sustainable development at the global level. This model assumes taking into account many aspects of life. It draws attention to the volume of production and consumption, and environmental issue and social. The article discusses the impact of Bank Gospodarstwa Krajowego on selected aspects of sustainable development. The main goal was to identify and compare the most important financial mechanisms and activities undertaken by Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) in providing financial support for sustainable development. The considerations focus on the instruments offered by BGK ensuring adequate financing of specific projects. In addition, the article discusses, among others: current data, as well as instruments serviced by BGK in 2021–2023. Attention was also paid to future activities resulting from the strategy of Bank Gospodarstwa Krajowego until 2025. The research method is literature studies and document analysis in the field of sustainable development and methods of financing it.

Keywords: sustainable development, sustainable financing, BGK, banking sector.